

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

Кафедра загальнонаукових та інженерних дисциплін факультету забезпечення оперативно-службової діяльності

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ООК06 «БЕЗПЕКА ЖИТТЯ І ДІЯЛЬНОСТІ»
ОПІ «БЕЗПЕКА ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ»**

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 25 Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону

Спеціальність: 252 Безпека державного кордону

Форма здобуття освіти: денна

АНОТАЦІЯ КУРСУ

В межах дисципліни підготовка висококваліфікованого офіцера тактичного рівня та бакалавра безпеки Державного кордону здійснюється шляхом опанування знаннями, вміннями та навичками щодо ідентифікації небезпек, зниження ризику виникнення небезпечних ситуацій у повсякденній та службовій діяльності, стратегії і тактики екологічного моніторингу в Україні та Державній прикордонній службі, а також основних напрямків діяльності органів Державної прикордонної служби України з охорони навколишнього природного середовища.

Курсант, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен:

знати:

- теоретичні основи безпеки життєдіяльності та охорони праці;
- загальні закономірності виникнення небезпек, методи запобігання їх виникненню та мінімізації негативних наслідків;
- послідовність дій при виникненні надзвичайних ситуацій та наданні першої долікарської допомоги потерпілому;
- основні теоретичні положення сучасної екології, основні екологічні терміни, поняття, фактори і закони;
- принципи раціонального природокористування та екологічного моніторингу.

вміти:

- ідентифікувати потенційні небезпеки та прогнозувати наслідки їх впливу на організм людини, визначати ступінь ризику;
- планувати та відпрацьовувати заходи щодо попередження нещасних випадків і професійних захворювань;
- виконувати екологічні розрахунки, проводити екологічний моніторинг та ефективно користуватися довідниками і нормативними документами;

ознайомитись:

- з правовими, нормативними та організаційними основами екології, безпеки життєдіяльності та охорони праці; органами нагляду й контролю за дотриманням вимог безпеки різноманітними структурами;
- з механізмом керування процесами природокористування й охороною навколишнього середовища, специфікою використання адміністративних, правових, економічних і виховних важелів впливу на природокористування.

ВИКЛАДАЧІ: згідно форми 4.03

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Фізика, хімія, філософія, правознавство.

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Клас інформаційних технологій (238).

Програмне забезпечення: Excel.

ТРИВАЛІСТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ КУРСУ

Курс	Семестр	Кількість кредитів ЄКТС	Кількість годин															Форми підсумкового контролю			
			Загальна	Усього аудиторних занять	Аудиторна робота								Індивідуальна робота					Самостійна робота	Екзамен	Диференційований залік	Залік
					лекції	групові заняття	практичні заняття	лабораторні заняття	індивідуальні заняття	курсів роботи (проекти)	контрольні роботи	підсумковий контроль	Усього	реферат	звіт з ІР та СР (конспект)	ІРГР	курсова робота (проект)				
1	1	3	90	46	10		8	22			2	4	20			20		24		+	
Усього за дисципліну		3	90	46	10		8	22			2	4	20			20		24		+	

Основні методи навчання: МН1.1; МН1.3; МН1.5; МН2.1; МН3.1; МН3.2; МН3.6; МН4.1; МН4.2.

Основні методи контролю навчальних досягнень: МК1.2; МК2.3, МК2.4; МК2.5; МК2.6; МК2.7; МК3.2; МК4.1; МК4.3.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ КУРСАНТАМИ

Шифр	Компетентність	Методи контролю
Загальні компетентності		
ЗК-1	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо	МК2.3, МК2.4; МК2.5; МК4.1; МК4.3.
ЗК-14	Навики здійснення безпечної діяльності	МК2.3, МК2.4; МК2.5; МК2.7; МК3.2; МК4.1; МК4.3.
ЗК-16	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	МК2.3, МК2.4; МК2.5; МК2.7; МК3.2;

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ КУРСАНТАМИ

Шифр	Компетентність	Методи навчання	Оцінювання
ПРН-10	Організувати заходи щодо безпеки життєдіяльності підрозділу та персоналу в різних умовах	МН1.1; МН1.3; МН1.5; МН2.1; МН3.1; МН3.2; МН3.6; МН4.1; МН4.2.	МК2.3, МК2.5; МК2.6; МК4.1; МК4.3.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

№ з.п.	Найменування тем	К-сть годин на тему	Номери, вид занять та кількість годин									Місяці	Номери тем, занять та кількість годин	К-сть год
			1	2	3	4	5	6	7	8	9			
1	Теоретичні основи здійснення безпечної діяльності.	4	Л2	Лз2								09	1/1 Л (2); 1/2 Лз (2); 2/1 Л (2), 2/2 Лз (2); 2/3 Лз (2); 2/4 Пз (2);	12
2	Організація безпеки персоналу підрозділів ДПСУ в повсякденних та надзвичайних умовах	10	Л2	Лз2	Лз2	Пз2	Пз2	Пз2						
3	Основи фізіології праці та службової безпеки	12	Л2	Лз2	Лз2	Лз2	Лз2					11	Мк(2), 4/1Л(2); 4/2 Лз (2), 5/1Л(2); 5/2Лз(2), 5/3 Лз (2), 5/4 Лз (2);	14
Модульний контроль		2	Мк2											
4	Теоретичні основи екологічного моніторингу	4	Л2	Лз2										
5	Практичні основи екологічного моніторингу в Україні та ДПСУ	10	Л2	Лз2	Лз2	Лз2	Пз2					12 ІРГРР	5/5 Пз (2) Дз (4)	6
	Диференційований залік	4	Дз4											
Всього		46										Всього		46

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ теми	№ зан	Види навчальних занять	Кільк. годин	Назва теми і навчальні питання заняття	Література
1 курс					
1 семестр					
1			8	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗДІЙСНЕННЯ БЕЗПЕЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
	1	Лекція	2	Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. 1. Предмет і завдання дисципліни, правові основи дисципліни. 2. Основні поняття, визначення та терміни курсу. Класифікація небезпек. 3. Системний аналіз у безпеці життєдіяльності. 4. Означення і вимірювання ризику.	[2.3.], с.15-50,
	2	Лабораторне заняття	2	Оцінка ризиків в повсякденній та професійній діяльності прикордонників, таксономія небезпек. 1. Класифікація небезпек за різними ознаками. 2. Оцінка та класифікація ризику. Видання завдань із індивідуальної та самостійної роботи	[2.3.], с.37-50
		Індивідуальна робота	2	Виконання відповідного завдання ІРГР	[3.5.], [3.7.]
		Самостійна робота	2	Оцінка системи управління охороною праці в підрозділі ДПСУ. Сумісність людини з технікою та середовищем. Методи, заходи та засоби забезпечення оптимальних умов життєдіяльності людини, колективу. Безпека життєдіяльності і споріднені науки та навчальні дисципліни. Цілісна система державного управління охороною життя людей на підприємствах та профілактика побутового травматизму. Прогнозування умов виникнення небезпечних ситуацій	[3.5.], [3.7.], [1.1.], [2.3.]
2			20	ОРГАНІЗАЦІЯ БЕЗПЕКИ ПЕРСОНАЛУ ПІДРОЗДІЛІВ ДПСУ В ПОВСЯКДЕННИХ ТА НАДЗВИЧАЙНИХ УМОВАХ	

№ теми	№ зан	Види навчальних занять	Кільк. годин	Назва теми і навчальні питання заняття	Література
	1	Лекція	2	Складові безпеки життєдіяльності в повсякденних та надзвичайних умовах. 1. Значення нервової системи в життєдіяльності людини. 2. Будова і загальні властивості аналізаторів, характеристики основних аналізаторів безпеки життєдіяльності. 3. Класифікація надзвичайних ситуацій, загальна характеристика та причини їх виникнення. 4. Психологічна реакція людини на екстремальні умови та її вплив на безпеку життєдіяльності.	[2.3.], с. 56-90, 180-192. [2.3.], с.162-240.
	2	Лабораторне заняття	2	Дослідження психофізіологічних особливостей прикордонників для оцінки впливу на виконання функціональних обов'язків. 1. Дослідження сили нервової системи. 2. Дослідження типу темпераменту. 3. Дослідження біоритмічного типу працездатності людини.	[2.3.], с. 89-103, [2.5.], с.59-76
	3	Лабораторне заняття	2	Визначення кризових днів життєдіяльності особового складу для оптимізації формування плану ОСД. 1. Визначення кризових днів фізичного, емоційного та інтелектуального циклів в житті людини. 2. Формування мікроколективів для виконання функціональних обов'язків.	[2.3.], с.106-109, [2.5.], с.76-91
	4	Практичне заняття	2	Оцінка небезпек при експлуатації електрообладнання в технічно-побутових приміщеннях підрозділів ДПСУ. 1. Розрахунок параметрів безпечної експлуатації електроприладів. 2. Пожежонебезпека при перевантаженні електромережі.	[2.3.], с.137-142. [2.5.], с.36-46.
	5	Практичне заняття	2	Розрахунок параметрів захисту прикордонників від впливу радіоактивного випромінювання. 1. Розрахунок рівня необхідного захисту від α , β випромінювання. 2. Розрахунок зниження впливу γ випромінювання до ГДД.	[2.5.], с.5-23.
	6	Практичне заняття	2	Надання першої долікарської допомоги потерпілому у повсякденній та професійній діяльності прикордонників. 1. Теоретичні аспекти надання долікарської допомоги. 2. Накладання найпростіших пов'язок.	[2.5.], с.118-124.
		Індивідуальна робота	1	Виконання відповідного завдання ІРГР.	[2.3.], [2.5.], [3.3.]-[3.7.]

№ теми	№ зан	Види навчальних занять	Кільк. годин	Назва теми і навчальні питання заняття	Література
		Самостійна робота	9	<p>Розрахунок впливу тютюнопаління та забруднення атмосфери аерозолями на здоров'я прикордонників в різних регіонах діяльності ДПСУ. Забруднення атмосфери аерозолями та його вплив на здоров'я людини. Вплив тютюнопаління на здоров'я людини. Джерела небезпеки життєдіяльності людини та породжені ними фактори.</p> <p>Оцінка впливу хімічних факторів небезпеки у повсякденній та професійній діяльності прикордонників. Аналіз небезпек під час роботи з шкідливими хімічними речовинами. Оцінка можливості хронічного отруєння ртуттю.</p> <p>Психіка людини і безпека життєдіяльності. Здоров'я та механізми його підтримки. Небезпеки соціального походження, комбіновані небезпеки. Наркотики і наркоманія. Інфекційні хвороби. Венеричні хвороби. СНІД. Соціальні та суспільно-політичні небезпеки. Соціальні та психологічні фактори, що впливають на безпеку життєдіяльності людини. Небезпеки, пов'язані з використанням транспортних засобів. Схильність до стресових станів. Моделі поведінки у небезпечних ситуаціях, тероризм. Організація життєзабезпечення населення в надзвичайних ситуаціях. Організація ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Управління та нагляд за безпекою життєдіяльності в Україні. Прийоми та способи проведення рятувальних робіт. Використання захисних споруд, засобів індивідуального захисту, медичних та підручних засобів.</p>	[2.3.], [2.5.], [3.3.]-[3.7.]
3			22	ОСНОВИ ФІЗІОЛОГІЇ ПРАЦІ ТА СЛУЖБОВОЇ БЕЗПЕКИ	
	1	Лекція	2	<p>Основи фізіології праці та пожежної профілактики на об'єктах ДПСУ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гігієна праці, її значення. 2. Чинники, що визначають санітарно – гігієнічні умови праці. 3. Вплив параметрів мікроклімату на організм людини. 4. Дія електричного струму на організм людини. 5. Чинники, що впливають на результати ураження електричним струмом. 6. Основи пожежної профілактики на об'єктах ДПСУ згідно нової редакції Правил пожежної безпеки в Україні. 	[2.4.] С. 39-47 [1.1.]
	2	Лабораторне заняття	2	<p>Визначення параметрів мікроклімату службових приміщень ДПСУ та оцінка їх відповідності нормативним значенням.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення параметрів мікроклімату приміщення. 2. Оцінка відповідності параметрів мікроклімату для виконання різних видів робіт. 	[2.4.] С. 49-55
	3	Лабораторне заняття	2	<p>Контроль вмісту шкідливих речовин та розрахунок системи вентиляції зон з обслуговування ІТ та ТЗ охорони кордону.</p>	[2.4.] С. 111-127

№ теми	№ зан	Види навчальних занять	Кільк. годин	Назва теми і навчальні питання заняття	Література
				1. Визначення якості повітря та оцінка відповідності повітря вимогам міждержавних стандартів. 2. Оцінка ефективності системи вентиляції.	
	4	Лабораторне заняття	2	Дослідження та оцінка параметрів штучного освітлення в робочих приміщеннях підрозділів ДПСУ. 1. Види освітлення та його характеристики. 2. Розрахунок штучного освітлення методом світлового потоку.	[3.5.] С. 65-72 [3.5.] С. 75-97
	5	Лабораторне заняття	2	Визначення параметрів інфрачервоного випромінювання при роботі з тепловізійними комплексами та приладами дослідження паспортних документів. 1. Застосування інфрачервоного випромінювання та його вплив на організм людини. 2. Оцінка ефективності захисту від інфрачервоного випромінювання.	[3.2.] С. 235-251
		Індивідуальна робота	5	Виконання відповідного завдання ІРГР	[3.5.] С. 64 --135
		Самостійна робота	5	Аналіз небезпеки ураження електричним струмом. Небезпека замикання на землю в електроустановках. Крокова напруга і напруга дотику. Дослідження електробезпеки в зоні розтікання електричного струму у землю. Вплив шуму на здоров'я прикордонників в технічних зонах та при стрільбі. Вплив шуму на організм людини. Розрахунок необхідного зниження шуму. Організація безпеки персоналу ДПСУ при виконанні професійних обов'язків. Загальні відомості про процес горіння. Причини і характер пожеж. Пожежо-вибухо-небезпека об'єкта. Вогнегасні речовини і засоби гасіння пожеж. Безпека експлуатації герметичних систем, що працюють під тиском. Безпека експлуатації балонів. Випробування балонів на міцність і герметичність. Безпека під'ємно-транспортного устаткування. Безпека експлуатації криогенної техніки. Безпека експлуатації і ремонту устаткування. Організація безпечної експлуатації устаткування. Основні вимоги безпеки до виконання ремонтних робіт. Організація безпечної експлуатації електроустановок.	[3.5.] С. 75-164 [1.1.]
Модульний контроль			2	Контрольна робота	[3.2.]-[3.5.], [3.6.]
4			14	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОЛОГІЧНОГО МОНІТОРИНГУ	
4	1	Лекція	2	Теоретичні аспекти сучасної екології. 1. Характеристика біосфери. 2. Вплив фізичних параметрів будови Землі на організм людини. 3. Екологічний стан в Україні.	[2.1.], с. 6-54 [2.2], с. 3-62, [3.1], с. 10 -110

№ теми	№ зан	Види навчальних занять	Кільк. годин	Назва теми і навчальні питання заняття	Література
				4. Правове регулювання екологічних відносин	
	2	Лабораторне заняття	2	Дослідження екологічного стану довкілля в місцях дислокації підрозділів ДПСУ. 1. Екологічний стан ґрунтів та водних об'єктів. 2. Розрахунок міграції забруднюючих речовин в підземних водах.	[2.1.], с. 364-373 [2.2.], с. 192-198 [3.1.], с. 248-255.
		Індивідуальна робота	5	Виконання відповідних завдань ІРГР	[2.1] - [3.9]
		Самостійна робота	5	Характеристика біосфери. Екологічний стан в Україні. Техногенний вплив на атмосферу та гідросферу. Техногенний вплив на стан ґрунтів. Проблеми відходів людської діяльності. Соціально – економічні чинники впливу на сучасне суспільство. Урбанізація та її негативні наслідки в Україні. Стихійні лиха, які найчастіше трапляються в Україні. Характеристика найбільш руйнівних стихійних лих в історії людства. Екологічні наслідки військових дій. Екологічні проблеми в Україні. Сучасні підходи до ідеї ноосфери. Симбіотичний шлях розвитку людства. Концепція біотичної регуляції навколишнього середовища. Соціально - економічні проблеми екології.	[2.1] - [3.9]
5			20	ПРАКТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОЛОГІЧНОГО МОНІТОРИНГУ В УКРАЇНІ ТА ДПСУ	
5	1	Лекція	2	Екологічний моніторинг в Україні. 1. Поняття та методи екологічного моніторингу 2. Моніторинг навколишнього природного середовища в Україні та ДПСУ. 3. Еколого-економічні основи природокористування	[2.1.], с. 54-135 [2.2.], с. 138-220
	2	Лабораторне заняття	2	Розрахунок забруднення довкілля транспортними засобами підрозділів ДПСУ. 1. Розрахунок викидів забруднюючих речовин у повітря автотранспортом. 2. Розрахунок суми збору за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин пересувними джерелами.	[2.1.], с. 300-310 [2.2.], с.231 -246
	3	Лабораторне заняття	2	Оцінка хімічної обстановки та функції підрозділів ДПСУ для захисту населення після аварії на об'єкті з виливом (викидом) сильнотокуючих отруйних речовин.	[2.1.], с.353-364 [2.2.], с.294 -302
	4	Лабораторне заняття	2	Визначення параметричного забруднення довкілля. 1. Визначення шумового забруднення ділянки території. 2. Дослідження електромагнітного забруднення.	[2.1.], с.332-347 [2.2.], с.271-287
	5	Практичне заняття	2	Охорона навколишнього середовища в Україні та ДПСУ Приєм звіт з індивідуальної роботи.	[2.1], с. 88-105, с.332-347 [2.2.], с.271-287 [3.1.], с. 114-146
		Індивідуальна	5	Виконання відповідних завдань ІРГР	[2.1]

№ теми	№ зан	Види навчальних занять	Кільк. годин	Назва теми і навчальні питання заняття	Література
		робота			
		Самостійна робота	5	Правові аспекти охорони навколишнього природного середовища. Організація охорони навколишнього природного середовища в органах Державної прикордонної служби України. Заходи щодо недопущення забруднення навколишнього середовища в органах Державної прикордонної служби України. Контроль за виконанням природоохоронного законодавства у ДПСУ. Визначення категорії небезпечності об'єктів в місцях дислокації підрозділів ДПСУ. Визначення максимальної концентрації шкідливої речовини біля земної поверхні. Визначення категорії небезпечності об'єкта та мінімальної безпечної віддалі від джерела викиду до місця можливого перебування людей. Державна система моніторингу довкілля. Функції суб'єктів системи моніторингу якості довкілля. Моніторинг навколишнього природного середовища в Україні та ДПСУ. Порядок роботи штабу, начальника служби РХБ захисту та екологічної безпеки щодо організації екологічного забезпечення оперативно-службової діяльності прикордонного загону. Порядок роботи начальника, штабу прикордонного загону, щодо організації охорони державного кордону в умовах можливого радіаційного, хімічного забруднення внаслідок руйнування потенційно небезпечних об'єктів.	[2.1]
Диференційований залік		4	Диференційований залік		[2.3.], [2.9.]
Разом за семестр		90			
Разом за курс					
Всього за дисципліну		90			

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Нормативно-правові акти

1.1. Наказ МВС України від 30.12.2014 р. № 1417 зареєстрований у Міністерстві юстиції України 05.03.2015 р. за № 252/26697.

2. Базова література

2.1. Блінніков Г.П., Боровик О.В.. Методологічні засади екологічного моніторингу в Державній прикордонній службі України: Навчальний посібник. - Хмельницький: Видавництво Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького, 2014. – 400 с.

2.2. Блінніков Г.П., Шевчук В.М., Дацюк Л.С. Прикладна екологія та екологічні аспекти діяльності органів охорони державного кордону: Навчальний посібник. - Хмельницький: Видавництво Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького, 2009. – 316 с.

- 2.3. Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В.. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти України I-IV рівнів акредитації/ За ред Є.П.Желібо і В.М.Пічі. – Київ “Каравела”, Львів “Новий Світ-2000”, 2001. -314 с.
- 2.4. Жидецький В. Ц., Джигирей В.С., Мельников О.В. Основи охорони праці: Підручник. – Львів: Афіша, 2000-348с.
- 2.5. Пепельніцина Т.Ф., Підгайчук С.Я. Безпека життєдіяльності в розрахунках: посібник для слухачів, курсантів та студентів вищих навчальних. Хмельницький, видавництво НАДПСУ, 2014 – 178 с.

3. Допоміжна література

- 3.1. Блінніков Г.П., Шевчук В.М., Дацюк Л.С. Основи практичної екології: навчально-методичний посібник. - Хмельницький: Видавництво Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького, 2011. – 320 с.
- 3.2. Жидецький В. Ц., Джигирей В.С., Сторожук В.М. Практикум із охорони праці. Навч. посібник. – Львів: Афіша, 2000-352 с.
- 3.3. Дубицкий А.Е., Семёнов И.А, Чепкий Л.П. Медицина катастроф. Київ „Здоров’я”, 1993. – 167 с.
- 3.4. Заплатинський В.М.. Безпека життєдіяльності. Київ: КДТЕУ – 1999. – 187 с.
- 3.5. Миценко І.М.. Забезпечення життєдіяльності людини в навколишньому середовищі. Кіровоград – 1998. -170 с.
- 3.6. Сінкевич В.М. Основи охорони праці. НАДПСУ, 2005 - 171с.
- 3.7. Пістун І.П.. Безпека життєдіяльності. Суми: Університетська книга – 1999. - 276 с.
- 3.8. Популярная медицинская энциклопедия, Ульяновск „Книгочей” – 1997. - 329 с.
- 3.9. Ткачук К.Н., Халімовський М.О. Основи охорони праці: Підручник. – К.:Основа, 2006 — 448 с.

4. Інформаційні ресурси в інтернет (інтранет)

- 4.1. Сайт бібліотеки: 10. 241. 24. 195
- 4.2. Модульне середовище [Електронний ресурс] – <<http://10.241.24.9/>>.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточне рубіжне та підсумкове оцінювання здійснюється відповідно до положення <https://nadpsu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/01/polozh-otsinka-2020-12.01.-.pdf>.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»)

Середовище в аудиторії є творчим, відкритим до конструктивної критики.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлені терміни. Якщо здобувач вищої освіти був відсутній на заняттях з будь-якої причини, він/вона відпрацьовують навчальні питання та завдання в часи самостійної підготовки та у встановлені викладачем терміни обов’язково звітують про опанування ними навчального матеріалу. Курсанти, які пропустили більше 30% з тих занять, де було передбачено оцінювання, одержали середньоарифметичну з поточних оцінок нижче 2,60, тобто менше 70% позитивних оцінок від загальної кількості, не відзвітували за індивідуальну та самостійну роботу, до семестрового контролю не допускаються.

У разі коли курсант не виконав умови допуску до складання семестрового контролю, завчасно, але не пізніше трьох робочих днів до складання семестрового контролю, рішенням кафедри йому встановлюється індивідуальний термін ліквідації заборгованості. Якщо курсант (слухач, студент) не ліквідує заборгованість у визначений кафедрою термін, то він вважається таким, що не виконав вимоги робочої

програми навчальної дисципліни і в відомості обліку успішності, в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «незадовільно» за національною шкалою, 50 балів за 100-бальною шкалою і FX – за шкалою ЄКТС. При повній відсутності позитивних поточних оцінок, за визначені звітності, і не ліквідації заборгованості у визначений кафедрою термін, курсанту (слухачу, студенту) курс з навчальної дисципліни не зараховується і в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «недопущений» за національною шкалою, 17 балів за 100-бальною шкалою і F за шкалою ЄКТС. В такому випадку курсант (слухач, студент) представляється на засідання Вченої ради факультету, академії і йому пропонується пройти повний курс повторно. У разі відмови розглядається питання про його відрахування з академії.

Дотримання академічної доброчесності

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічним складом передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати досліджень та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

За порушення академічної доброчесності учасники освітнього процесу закладу вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності.

Нормативно-правове забезпечення: <https://nadpsu.edu.ua/osvita/normatyvno-pravove-zabezpechennia/>.

Додаток А
Методи навчання та методи контролю навчальних досягнень

Шифр	Метод навчання
1. Словесні методи	
МН 1.1	Лекція
МН 1.2	Розповідь
МН 1.3	Пояснення
МН 1.4	Бесіда
МН 1.5	Інструктаж
МН 1.6	Дискусія
МН 1.7	Диспут
2. Наочні методи	
МН 2.1	Демонстрація
МН 2.2	Ілюстрація
МН 2.3	Спостереження
3. Практичні методи	
МН 3.1	Лабораторна робота
МН 3.2	Практична робота
МН 3.3	Пробні вправи
МН 3.4	Творчі вправи
МН 3.5	Усні вправи
МН 3.6	Практичні вправи
МН 3.7	Графічні вправи
МН 3.8	Технічні вправи
МН 3.9	Групові вправи
4. Методи самостійного та індивідуального навчання	
МН 4.1	Рецептивний
МН 4.2	Репродуктивний
МН 4.3	Евристичний
МН 4.4	Дослідницький

Шифр	Метод контролю навчальних досягнень
1. Попередній контроль	
МК 1.1	Вибірковий усний
МК 1.2	Фронтальний письмовий
МК 1.3	Фронтальний тестовий
МК 1.4	Фронтальний проблемний
2. Поточний контроль	
МК 2.1	Вибірковий усний
МК 2.2	Колоквіум
МК 2.3	Контрольна робота
МК 2.4	Тестування
МК 2.5	Захист звіту з лабораторної роботи
МК 2.6	Захист звіту з практичної роботи
МК 2.7	Індивідуальна розрахункова робота
МК 2.8	Реферат
3. Рубіжний контроль	
МК 3.1	Фронтальний письмовий
МК 3.2	Фронтальний тестовий
МК 3.3	Фронтальний проблемний
4. Підсумковий контроль	
МК 4.1	Усний
МК 4.2	Письмовий
МК 4.3	Тестовий
МК 4.4	Проблемний